

Varför används ideella föreningar som brottsverktyg?

2025-12-16 Spot-On!

Susanne Howard

Rapporter

- Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet (Regeringens skrivelse 2023/24:67)
- Finanspolisen informerar
 - Risker för penningtvätt och finansiering av terrorism förknippat med föreningar och stiftelser (April 2024)
- BRÅ Möjliggörare för kriminella nätverk – om möjliggörare i kommunal, statlig och privat sektor (Rapport 2024:2)
- Myndighetsgemensam lägesbild organiserad brottslighet 2025
 - Förflyttningseffekter mot andra associationsformer som t ex stiftelser och ideella föreningar

Fördelar med ideella föreningar

- Högt förtroende bland allmänhet och myndigheter
- Enkelt att bilda – snabbt och kostnadsfritt
- Register över styrelse och firmatecknare saknas
- Minst 20 miljarder kr i statliga och kommunala bidrag betalas årligen ut

Företeelser

- Identitetsmissbruk
- Skenanställningar – falska inkomstuppgifter
- Kreditbedrägerier mot banker, finansinstitut och företag
- Föreningens intäkter används för privatkonsumtion
- Falska handlingar, t ex anställningsavtal, hyreskontrakt mm
- Misstänkt penningtvätt och risk för terrorfinansiering
- Företrädare/firmatecknare med koppling till myndigheter, kommuner, banker mm

- Formlöst bildande - minst tre personer, stadgar (som reglerar namn, ändamål och beslutsordning) samt en styrelse
- En ideell förening blir genom bildandet, och **inte genom registrering**, en juridisk person
- Ansökningar om organisationsnummer handläggs av Skatteverket
- Enbart formell prövning. **Ingen bedömning av företrädares lämplighet/vandel**

Ideella föreningsars oreglerade ställning

Företrädarregister saknas

- Behörig firmatecknare kan endast styrkas av föreningen själv med årsmötes- eller styrelseprotokoll
- Skatteverkets tilldelningsakt är offentlig och kan begäras ut
- Näringsdrivande föreningar kan frivilligt registreras hos Bolagsverket
- Svårt eller omöjligt att verkställa beslut om återkrav av felaktiga bidrag – KFM kräver aktuell uppgift om firmatecknare för betalningsföreläggande
- Svårt att hitta ansvarig som kan lagföras

Penningtvätt

- Bilinnehav – utredning om förmånsbeskattning
 - varken arbetsgivare eller bilförmån
- Kulturförening
 - Inga skatteregistreringar
 - Inga bankkonton
 - Inga inkomstdeklarationer
- Inköp av 8 identifierade bilar BMW och MB för ca 2,3 miljoner kronor
 - Finansiering av kreditgivare via bilhandlare
 - Bilarna sålda till utlandet (inom EU)
- "Föreningsföreträdarna" – utnyttjade identiteter

Föreningsinformation

- Stadgar
 - Jämför stadgarnas ändamål och val av styrelse med protokoll och annan information
- Årsmötesprotokoll
 - Jämför protokollet med innehållet i stadgarna
- Extra årsmötesprotokoll
 - Vad säger stadgarna?
 - Vilka datum, vilka punkter?
- Namn- och stadgeändring
 - Följer dessa stadgarnas bestämmelser?
 - Ändrad verksamhet och ändamål?

Kontroll och uppföljning

- Är föreningen registrerad hos Skatteverket
- Begär årligen in protokoll över styrelse och firmatecknare med namn och personnummer
 - kopior av ID-handlingar
- Jämför föreningsadressen med Skatteverkets uppgift
- [Hämta företagsinformation](#)
 - F-skatt, moms, arbetsgivare, arbetsgivaravgifter

Inkomstdeklaration mm

- Allmännyttiga ideella föreningar är skyldiga att lämna ***Särskild uppgift***
- Uppgifter om medlemsavgifter, intäkter och kostnader under året
- Skattekontoutdrag kan visa brister i redovisning/betalning
- Bokföring och räkenskaper